

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Миرونченко Сніжана Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

«Особливості формування власного капіталу підприємства»
(назва кваліфікаційної роботи бакалавра)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

Студента (ки) 4 курсу
(номер курсу)

Миرونченко С.С.
(ініціали, прізвище)

групи ФСЗ-61с
(шифр групи)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____

(підпис)

(ініціали та прізвище здобувача)

Керівник _____
(посада, науковий ступінь)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему «Особливості формування власного капіталу підприємства»
студента Миронченко Сніжани Сергіївни

Власні фінансові ресурси є життєво важливою частиною, без якої підприємство не функціонує, а також взагалі не існує. Власний капітал характеризується такими основними позитивними характеристиками як: простота придбання; висока дохідність за критерієм норми прибутку на вкладений капітал, оскільки в цьому випадку не потрібно сплачувати відсотки за кредит; зниження ризику фінансової стійкості та банкрутства. Саме тому тема кваліфікаційної роботи «Особливості формування власного капіталу на підприємстві ФГ «Натон» є актуальною.

Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів формування власного капіталу підприємства, а також обґрунтування можливих напрямів його оптимізації.

Об'єктом дослідження є сукупність фінансових відносин, що виникають в процесі формування та використання власного капіталу підприємства.

Предмет дослідження - особливості формування та використання власного капіталу ФГ «Натон».

Основний результат роботи - проведено дослідження теоретичних аспектів формування власного капіталу підприємства, проведено аналіз ефективності використання власного капіталу ФГ «Натон» та обґрунтовано можливі напрями збільшення власного капіталу для даного підприємства.

Ключові слова: власний капітал, суб'єкт господарювання, фінансові ресурси, фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 50 сторінках, з яких список використаних джерел із 40 найменувань.

Робота містить 11 таблиць, 5 рисунка, а також 2 додатка.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____
(науковий ступінь, учене звання)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр) (назва)

студенту _____ курсу групи _____
(номер курсу) (шифр групи)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи _____

_____ затверджена наказом по СумДУ № __ від «__» _____ 20__ року.

2. Термін подання студентом закінченої роботи «__» _____ 20__ року.

3. Мета кваліфікаційної роботи _____

4. Об'єкт дослідження _____

5. Предмет дослідження _____

6. Кваліфікаційна робота виконується за матеріалами _____

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

---

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «__» _____ 20__ року

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні аспекти формування власного капіталу підприємства.....	8
1.1 Власний капітал: його сутність , зміст та значення в господарській діяльності підприємства.....	8
1.2. Структурні елементи власного капіталу: їх характеристика.....	12
1.3. Показники, що характеризують стан та ефективність використання власного капіталу.....	14
2 Аналіз формування власного капіталу ФГ «Натон».....	17
2.1 Загальна характеристика фінансово господарської діяльності ФГ «Натон».....	17
2.2 Аналіз ефективності формування та використання власного капіталу ФГ«Натон».....	23
2.3 Шляхи збільшення власного капіталу ФГ «Натон».....	26
Висновки.....	31
Список використаної літератури.....	34
Додаток А	37
Додаток Б.....	38
Додаток В.....	47

ВСТУП

Власний капітал є дуже важливою складовою серед джерел формування ресурсів на підприємстві. Без капіталу навіть почати бізнес неможливо, адже найменше підприємство вимагає певної суми для початку діяльності. Власний капітал являє собою частку в пасивах підприємства, яка фінансується власником та власними ресурсами підприємства. В існуючому підприємстві власний капітал представляє такі основні форми: статутний капітал, резервні фонди, спеціальні (цільові), фінансові фонди, нерозподілений прибуток та інші форми власного капіталу. Власні фінансові ресурси для кожного підприємства є життєво важливою частиною, без якої підприємство не функціонує, а також взагалі не існує. Власний капітал характеризується такими основними позитивними характеристиками: простота придбання, оскільки рішення про збільшення власного капіталу приймаються засновниками або менеджерами без необхідності згоди інших суб'єктів; висока дохідність за критерієм норми прибутку на вкладений капітал, оскільки в цьому випадку не потрібно сплачувати відсотки за кредит; зниження ризику фінансової стійкості та банкрутства.

Саме тому тема кваліфікаційної роботи «Особливості формуванням власного капіталу на підприємстві ФГ «Натон» є актуальною.

Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних аспектів формування власного капіталу підприємства, а також обґрунтування можливих напрямів його оптимізації.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

- розглянути сутність, зміст та значення власного капіталу в господарській діяльності підприємства;
- охарактеризувати структурні елементи власного капіталу;
- провести аналіз показників, що характеризують стан та ефективність використання власного капіталу;
- навести характеристику фінансово-господарської діяльності ФГ «Натон»;

- проаналізувати ефективність використання власного капіталу ФГ «Натон»;
- обґрунтувати шляхи збільшення власного капіталу ФГ «Натон».

Об'єктом дослідження є сукупність фінансових відносин, що виникають в процесі формування та використання власного капіталу підприємства.

Предметом дослідження є особливості формування та використання власного капіталу підприємства.

Для досягнення поставленої в роботі мети були використані наступні методи наукового дослідження: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, монографічний, таблично-графічний, а також метод економіко-математичного моделювання.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних вчених, підручники, монографії, посібники, матеріали періодичних видань наукові праці, інтернет-ресурси та публікації, фінансова звітність підприємства.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Власний капітал: його сутність, зміст та значення в господарській діяльності підприємства

Капітал - це одна з категорій в економіці, яка найчастіше використовується. Він є основою для створення та розвитку підприємства й у процесі функціонування забезпечує певні інтереси [1].

Термін «капітал» в перекладі з латинського означає основний, головний [2]. Підприємство утворюється з певною метою, а саме для отримання прибутку, реалізація даної мети можлива лише при збереженні і примноженні власного капіталу. Капітал підприємства являє собою дві складові, які зображені на рисунку 1.1.

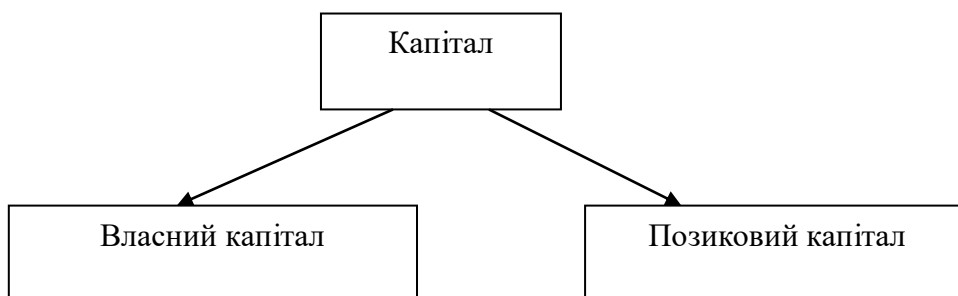

Рисунок 1.1 – Складові капіталу підприємства

Власний капітал –це капіталу підприємства,а саме частина його яка перебуває у його власності.

Позиковий капітал — це кошти підприємства отримані у вигляді боргу [3].

Методичні підходи відомих вчених, щодо визначення поняття "власний капітал" (додаток А).

На нашу думку, під власним капіталом слід розуміти власні фінансові джерела підприємства , які були авансовані в оборотні та необоротні

активи для забезпечення ефективного функціонування підприємства на всіх етапах його життєвого циклу .

Власний капітал створюється за рахунок коштів власника (учасників компанії або товариства та власних фінансових ресурсів підприємства і відображається в першій частині пасивного балансу підприємства.

Власний капітал - це основа для початку та продовження будь-якого бізнесу, він є одним з важливих показників і виконує наступні функції:

1) функція створення та введення в експлуатацію підприємства. Власний капітал - це фінансова основа для створення нового суб'єкта господарювання;

2) функція відповідальності та гарантії. Як було сказано вище, статутний капітал гарантує кредиторам підприємства безпеку.

3) захисна функція показує, наскільки важливим є власний капітал для власників підприємства. Чим більший капітал, тим краще захищене підприємство від загрозливих факторів ;

4) функція фінансування та ліквідності. Вклад у капітал разом із будівництвом, оснащенням цінних паперів та інших матеріальних цінностей може бути грошовим.

5) нарахування дивідендів та розподіл активів. Прибуток, отриманий за рік, або розподіляється між власниками у вигляді дивідендів, або є тезаурусом (даний для збільшення одного із капіталу статутного або резервного).

6) функція управління та контролю [9].

Спираючись на закон України можна сказати, що власники підприємства можуть брати участь у його управлінні.

Щодо джерела створення капіталу підприємства, то можна сказати, що управління капіталом забезпечує не тільки ефективне створення та використання вже накопиченої частини, але й створення власних фінансових ресурсів, що забезпечить майбутній розвиток компанії.

На формування капіталу впливають зовнішні та внутрішні джерела власних ресурсів. Джерела формування капіталу зображені на рисунку 1.2.

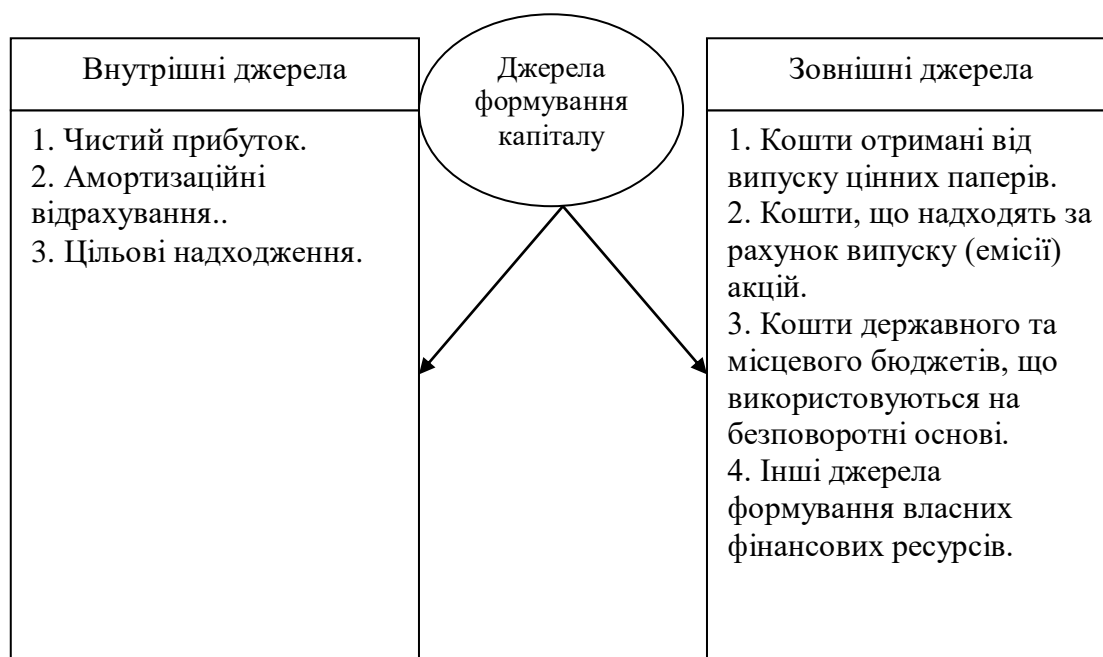

Рисунок 1.2 – Джерела формування капіталу на підприємстві

У внутрішніх джерелах створення власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, який залишається підприємству. Він формує переважну більшість власних фінансових ресурсів, забезпечує збільшення капіталу, і як наслідок збільшення ринкової вартості підприємства.

Амортизація також відіграє важливу роль у внутрішніх ресурсах, особливо у підприємствах, які мають високі витрати на власні основні та нематеріальні активи; однак вони не збільшують розмір капіталу підприємства, а є лише засобом реінвестування. Інші внутрішні ресурси не відіграють значної ролі у створенні власних фінансових ресурсів.

Щодо зовнішніх джерел, то в створенні власних фінансових ресурсів головне місце займають внески засновників у затверджений (пайовий) капітал, а також випуск та продаж акцій.

Ресурси державного та місцевого бюджету, які використовуються безповоротно та деяка безкоштовна фінансова допомога, може відноситися до зовнішніх джерел.

Підійшовши до вибору структури власного капіталу підприємства та вибираючи джерело фінансування даного підприємства, власник стикається з проблемою даного вибору.

Існує два основних варіанти фінансування, розглянути їх ми можемо на рисунку 1.3.

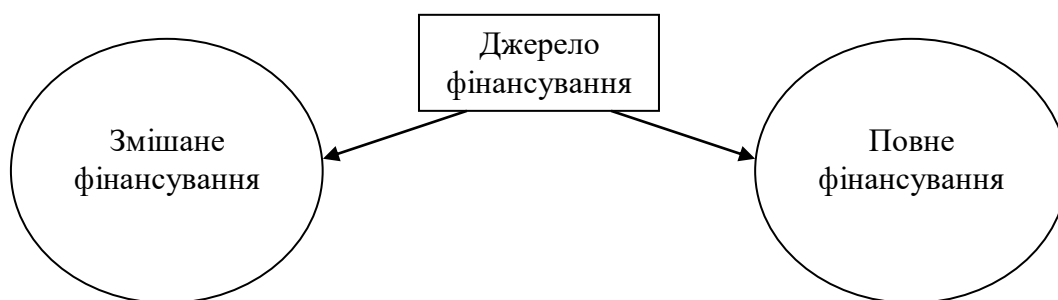

Рисунок 1.3 – Джерела фінансування підприємства

Змішане фінансування - це те фінансування, яке забезпечує формування капіталу за рахунок власних та позикових коштів, залучається в різних пропорціях [10].

Повне самофінансування, означає створення капіталу компанії лише за допомогою власних коштів.

При виборі кожного із варіантів джерел фінансування необхідно враховувати їх переваги та недоліки.

Перевагами власного капіталу є те, що він є фінансовою основою підприємства та його залучення є більш простим, якщо порівнювати його з позиковим капіталом, а також власний капітал забезпечує більшу можливість генерування прибутку в усіх видах діяльності.

Недоліками власного капіталу є:

- Дефіцит джерел отримання коштів для випуску продукції підприємства;
- дороговизна;

Отже, можна зробити висновок, що власний капітал є гарантом успіху, та має значний вплив на розвиток, та діяльність підприємства. Однак він має значну кількість як переваг, так і недоліків, тож до вибору схеми створення структури

власного капіталу та вибираючи джерело фінансування на підприємстві потрібно підходити дуже виважено та науково-обґрунтовано.

1.2. Структурні елементи власного капіталу: їх характеристика

Власний капітал підприємства має відповідні складові елементи, представлені на рисунку 1.4.

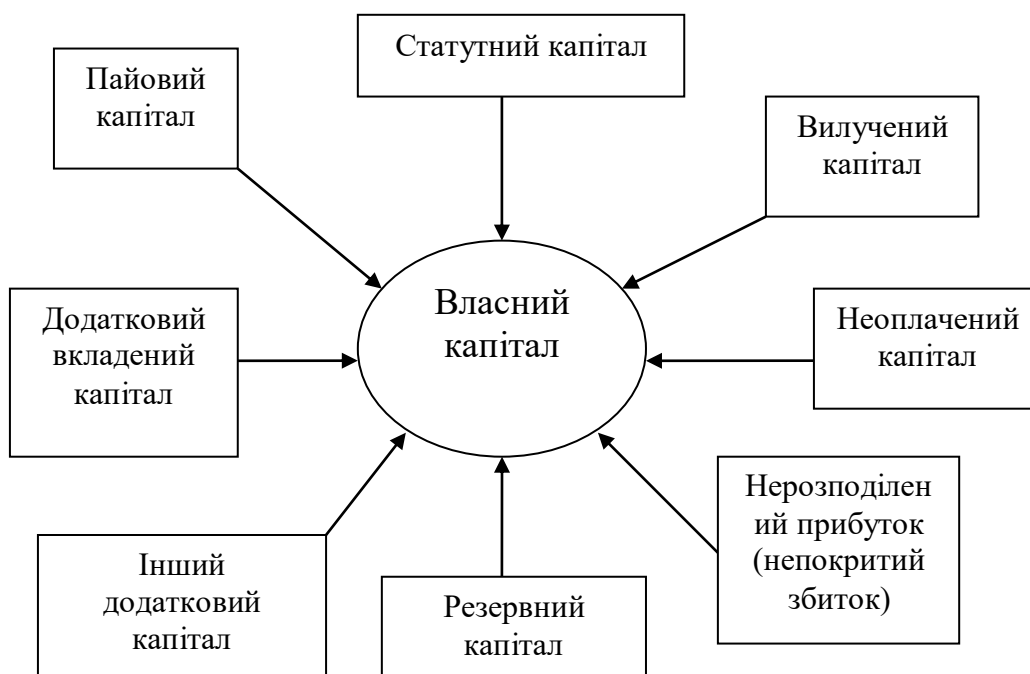

Рисунок 1.4 – Структура власного капіталу підприємства

Слід зазначити, що:

Статутний капітал - є показником початкової суми капіталу підприємства, внесеної для створення активів, а також для того аби розпочати підприємницьку діяльність. Його розмір залежить від статуту підприємства, а в деяких випадках від законодавства.

Пайовий капітал - представляє собою кошти фізичних та юридичних осіб, які з своєї ініціативи розмістили їх в товаристві на господарську діяльність, а

саме: розмір пайового внеску членів споживчого товару, колгоспу, житлового об'єднання та інші [11].

Додатково вкладений капітал – це сума коштів внесених засновниками понад зареєстровану частину.

До складу додатково вкладеного капіталу належать:

– емісійний дохід, до якого належать придбані акції за ціною , вищою за їх номінальну вартість.

– інші кошти внесені засновниками.

Необхідно звернути увагу на те, що в результаті діяльності підприємства формується накопичений (зароблений) капітал, (рис.1.5).

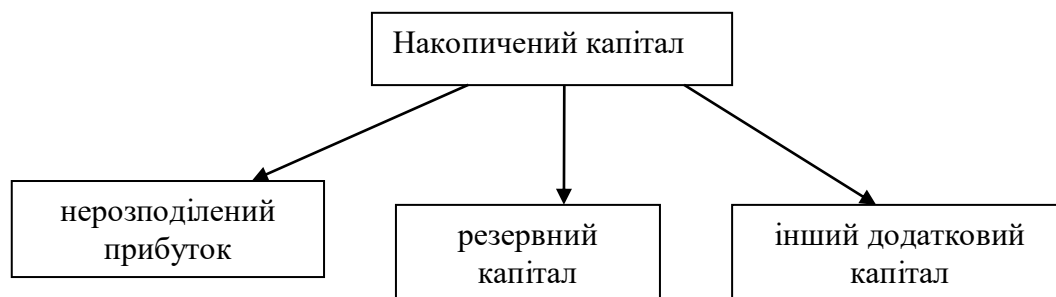

Рисунок 1.5 – Структура накопиченого капіталу підприємства

1) нерозподілений прибуток (непокритий збиток) - це чистий прибуток, який не розподіляється між власниками підприємства;

2) резервний капітал - сума резерву, створеного за рахунок нерозподіленого прибутку.

Законом України «Про господарські товариства» встановлено мінімальний розмір:

- резервний фонд - 25 відсотків від статутного капіталу,

- щорічні внески до резервного фонду - 5 відсотків від чистого прибутку [12].

Розмір резервного фонду та щорічні внески до нього викладені в установчих документах, не можуть бути нижчими встановленого законодавством мінімуму.

3) інший додатковий капітал - відображає дані, щодо вартості активів, отриманих безкоштовно.

Система фінансової звітності використовує такі показники коригування як, неоплачений капітал та вилучений капітал. За допомогою даних показників можна побачити стан капіталу в процесі його створення та управління ним.

Неоплачений капітал - це сума боргу за внески до статутного капіталу власником.

Вилучений капітал - дорівнює фактичній ціні акцій власної емісії або часток, придбаних товариством у його учасників [13].

Розглянувши структурні елементи власного капіталу можемо сказати, що класифікація капіталу та структура дуже важлива, тому вона повинна бути чітко спланована та дотримана всіх законодавчих норм.

1.3. Показники, що характеризують стан та ефективність використання власного капіталу

При управлінні власним капіталом дуже важливим є здійснення аналізу його стану та ефективності його використання, який є підґрунтям для виявлення напрямків підвищення рівня конкурентоспроможності та успішної діяльності підприємства. Показники які використовують для аналізу ефективності використання власного капіталу наведені в таблиці 1.1.

Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) відображає, скільки у загальному вкладі у підприємство складає власний капітал. Він відображає на скільки підприємство є незалежним від зовнішніх джерел.

Коефіцієнт фінансової залежності - даний коефіцієнт є зворотнім до попереднього, він вказує на те, скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу

Коефіцієнт маневреності власних коштів вказує на степiнь мобiльностi використання власного капiталу. Коефіцієнт маневреності показує частину власних коштів, вкладених в оборотні активи.

Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу відображає скільки позичених коштів залучено на одну гривню, вкладених у активи власних коштів.

Коефіцієнт фінансової стабільності відображає скільки ми маємо власних коштів, та скільки позикових

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (трансформації) - це коефіцієнт, який свiдчить проте, який масштаб підприємницької діяльності забезпечується власними коштами.

Рентабельність власного капіталу - даний показник характеризує на скільки ефективно використовується власний капітал на підприємстві. Вказує на те, якою є норма прибутку на вкладний капітал [14].

Таблиця 1.1 – Показники для оцінки ефективності використання власного капіталу підприємства.

Показник	Формула	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Всього пасиву}}$	$\geq 0,5$
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Всього пасиву}}{\text{Власний капітал}}$	≤ 2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	$\geq 0,1$
Коефіцієнт співвідношення позикового капіталу і власного	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	Залежить від характеру господарської діяльності
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\frac{\text{Власний капітал}}{(\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Короткострокові зобов'язання})}$	0,67-1,5
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Виручка (Чистий дохід)}}{\text{Середньорічний обсяг власного капіталу}}$	Збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток (Чистий збиток)}}{\text{Середньорічна сума власного капіталу}} * 100\%$	Збільшення

Всі коефіцієнти зазначені вище є необхідними для здійснення аналізу ефективності використання власного капіталу, оскільки дозволяють здійснити аналіз, щодо правильності та потреби використання власного капіталу.

2 АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ФГ «Натон»

2.1 Загальна характеристика фінансово господарської діяльності ФГ «Натон»

Фермерське Господарство «Натон» – створене і діє у відповідності до Закону України «Про фермерське господарство», Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України та інших законодавчих актів.

Фермерське господарство вважається створеним з дня його державної реєстрації, а саме 8 травня 2007 року.

Індивідуальний податковий номер підприємства: 348786018152, ЄДРПОУ: 34878603.

Фермерське господарство є платником єдиного податку IV групи та податку на додану вартість.

Адміністративний центр ФГ «Натон» знаходиться за адресою: 42324, Сумська область, Сумський район, село Постольне, вулиця Центральна, будинок 89. Відстань до міста Суми – 36 км., зв'язок з містом проводиться автомобільною дорогою, яка проходить через центр селища.

Також два підрозділи господарства розташовані на території селища міського типу Степанівка та в місті Путивль.

Фермерське господарство засноване для виробництва, виготовлення, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції на засадах підприємництва, здійснення інших видів діяльності, пов'язаних з аграрним виробництвом та дозволених законодавством України.

Основними цілями діяльності фермерського господарства є задоволення власних потреб членів господарства та найманих працівників через збільшення виробництва товарної сільськогосподарської продукції на засадах раціонального використання землі і підвищення її родючості, переробки та реалізації цієї продукції, з метою одержання прибутків.

Землі ФГ «Натон» розташовані в місці, де клімат помірно-континентальний і цілком відповідає рисам клімату лісостепової зони України.

Ґрунти господарства - північні чорноземи з глибиною ґрунтового шару 0,5-0,7 м та вмістом гумусу 3,3-3,5%. Різноманітні елементи рельєфу неоднаково впливають на перерозподіл атмосферних опадів.

Основними джерелами зволоження ґрунтів являються атмосферні опади. Середньорічна кількість опадів на території району 412 мм.

Виробнича структура Фермерського Господарства «Натон» являє собою сукупність підрозділів основного виробництва та інфраструктури.

Фермерського Господарства «Натон» спеціалізується на : вирощуванні зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний); розведення свійської птиці. Продукція господарства реалізовується на всій території України. Головна цінність ФГ «Натон» - висока якість товарів і послуг, що надаються.

Таблиця 2.1 – Основні показники фінансово-господарської діяльності ФГ «Натон» за 2017-2019 рр., тис.грн.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр.,	
	2017	2018	2019	+/-	%
Чистий дохід	44034,4	31744,0	25617,9	-18416,5	-41,82
Собівартість	15270,9	28755,5	20753,2	5482,3	35,90
Чистий прибуток	30163,0	3131,1	788,8	-29374,2	97,38
Середньорічна вартість активів	21634,05	39746,5	46858,7	25224,6	116,59
Середньоспискова чисельність працюючих	48	51	54	6	12,5

Аналізуючи основні показники фінансово-господарської діяльності ФГ «Натон» за 2017-2019 рр., можна зробити висновок, що чистий дохід на підприємстві за період з 2017 по 2019 рік зменшився на 18416,5 (41,82%) що є негативною тенденцією для підприємства. Показник собівартості має нестабільну динаміку, в 2019 році в порівнянні з 2017 він збільшився на 5482,3, що у відсотковому вираженні сягнуло (35,90%). Чистий прибуток зазначений в звіті про фінансовий стан підприємства також має динаміку до скорочення. В 2019

році, в порівнянні з 2017 роком він зменшився на 29374,2 тис.грн, (97,38%). Щодо середньорічної вартості активів, то даний показник зростає за період 2017-2019 років він збільшився на 25224,6 тис.грн тобто на (116,59%). Середньоспискова чисельність працюючих зросла з 48 осіб в 2017 році до 54 осіб в 2019 році.

Проведемо більш детальний аналіз фінансового стану ФГ «Натон», що передбачає; аналіз майнового стану, ліквідності, ділової активності, рентабельності. Показники майнового стану узагальнено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники майнового стану ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Загальна сума господарських засобів, тис. грн.	3672,1	42771,3	50946,0	47273,9
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,75	0,20	0,23	-0,52
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,33	0,89	0,84	0,51

Аналізуючи отримані дані, можна зробити висновок, що загальна сума господарських засобів в 2019 році в порівнянні з 2017 зазнала значних змін, а саме зросла на 47273,9 тис. грн. Значна кількість основних засобів була придбана в 2018 році, тож коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року становить 0,2%. Щодо коефіцієнту придатності основних засобів, то можна сказати, що чим більший коефіцієнт, тим більша частка основних засобів є придатною для використання, в даному випадку ситуація з кожним роком покращується. Оскільки саме в 2018 році відбулось відновлення основних засобів, то і коефіцієнт придатності найкращі результати має в 2018 році - 0,89%.

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,20	0,16	0,10	-0,10
Коефіцієнт швидкої ліквідності	5,98	3,55	1,00	-4,98
Коефіцієнт покриття	7,49	4,96	2,82	-4,67
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	31717,4	30866,5	25913,1	-5804,3

Дані таблиці 2.3 свідчать про те, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2017, 2018, та 2019 роках має значення 0,20; 0,16; 0,10 відповідно. Як ми можемо спостерігати у динаміці цей коефіцієнт зменшується і в 2018 та 2019 рр. не відповідає нормативному значенню. Тобто, якщо в 2017 р. підприємство могло погасити за рахунок абсолютно ліквідних активів 20 % поточних зобов'язань то в 2019 році цей показник зменшився до 10%. Коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт покриття знаходяться в межах нормативного значення, але з кожним роком поступово погіршуються. Сума чистого оборотного капіталу, також має позитивне значення, але в динаміці погіршується, в 2019 році в порівнянні з 2017 показник є від'ємним, а отже в компанії недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Це створює ризик втрати ліквідності і стійкості.

Дослідження ділової активності дають нам змогу проаналізувати швидкість обороту коштів підприємства. Аналіз здійснюється за допомогою деяких коефіцієнтів оборотності, одні з основних наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники ділової активності підприємства ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості				
днів	107	252	211	104
оборотів	3,4	1,45	1,73	-1,67
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів				
днів	78	59	257	179
оборотів	4,6	6,10	1,40	-3,2
Тривалість операційного циклу, дні	265	307	464	199
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості				

Продовження таблиці 2.4

днів	48	34	51	3
оборотів	7,44	10,52	7,03	-0,41
Тривалість фінансового циклу, дні	217	272	413	196
Коефіцієнт оборотності активів				
Днів	183	462	664	481
оборотів	2,0	0,79	0,55	-1,45
Коефіцієнт оборотності оборотних активів				
днів	179	435	562	383
оборотів	2,04	0,84	0,65	-1,39

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки, як правило, чим вище цей показник, тим краще, тому що підприємство швидше одержує оплату по рахунках, в нашому випадку показник є невтішним в 2019 році в порівнянні з 2017 термін виплати заборгованостей підприємству зріс на 104 дні. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період, даний показник має нестабільну динаміку.

Тривалість операційного циклу підприємства характеризує скільки діб потрібно підприємству для запуску виробничого процесу виготовлення продукції, її реалізації і погашення дебіторської заборгованості. У 2017р. він тривав 265 днів, а в 2019 – зріс на 199 днів, що має негативне значення для підприємства. Фінансовий цикл вказує на період обороту коштів. Найшвидше кошти оберталися у 2017р.: один оборот вони робили за 217 днів. Коефіцієнт оборотності активів свідчить, що від реалізації продукції підприємство у 2017 році з одиниці коштів інвестованих в активи отримало чистого доходу на суму 2 грн., в 2018 - 79 коп., а в 2019 році – 55 коп. Спад стався через зменшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності підприємства ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Коефіцієнт рентабельності виробництва	1,97	0,11	0,04	-1,93
Рентабельність діяльності	0,68	0,09	0,03	-0,65
Рентабельність операційної діяльності	1,97	0,10	0,03	-0,54
Рентабельність позичкового капіталу	6,17	0,4	0,05	-6,12
Рентабельність основних виробничих фондів	4,4	0,46	0,12	-4,28
Рентабельність оборотних активів	1,4	0,08	0,02	-1,38

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує скільки чистого прибутку одержить підприємство протягом року в розрахунку на 1 гривню наявних активів підприємства. Чим вище значення показника, тим вище рівень ефективності діяльності. За даними розрахунками можна зробити висновок, що на підприємстві рівень рентабельності низький.

Аналіз показників рентабельності Фермерського Господарства «Натон» характеризує відносну прибутковість підприємства, або збитковість з різних позицій. Щодо показника рентабельність виробництва, то його значення протягом 2017-2019 років знижується. В 2018 році, проти 2017р. даний показник зменшився на 1,86 в.п, а в 2019 році в порівнянні з 2017 на 1,93 в.п. Рентабельність діяльності в 2019 році у порівнянні з 2017 роком зменшилась на 0,65 в.п. Такий показник як рентабельність операційної діяльності показує скільки прибутку припадає на величину операційних витрат. На даному підприємстві цей показник в динаміці також поступово зменшується. В 2019 році в порівнянні з 2017 роком він зменшився на 0,54 в.п. Рентабельність позичкового капіталу розраховується відношенням суми прибутку до суми позикового капіталу. Як і в попередніх статтях даної таблиці цей показник в динаміці знижується. Такі ж результати в динаміці можна спостерігати і в наступних показниках.

Дані проведеного аналізу свідчать про погіршення фінансового стану ФГ «Натон» протягом 2017-2019 рр. майже за всіма групами показників.

2.2 Аналіз ефективності формування та використання власного капіталу ФГ «Натон»

Аналіз ефективності формування та використання власного капіталу повинен здійснюватись в кожному підприємстві без винятку, оскільки це дає можливість визначити наскільки підприємство раціонально вкладає власний капітал та на основі отриманих даних розробити ряд заходів щодо його оптимізації.

Таблиця 2.6 – Структура власного капіталу підприємства ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Джерела утворення засобів	Рік						Відхилення, 2017/2019 рр., +/-	
	2017		2018		2019		тис. грн.	%
	Сума, тис. грн.	Питом а вага, %	Сума, тис. грн.	Питом а вага, %	Сума, тис. грн.	Пит ома вага, %		
Зареєстрований пайовий капітал	1	0,01	1	0,01	1	0,01	0	0,0
Нерозподілений прибуток	31835,5	99,9	34966,6	99,9	35769,7	99,9	3934,2	12,4
Власний капітал	31836,5	100	34967,6	100	35770,7	100	3934,2	12,36

Аналізуючи дані таблиці, можемо зробити висновок, що статутний капітал на протязі трьох років є незмінним, нерозподілений прибуток має тенденцію до збільшення. Так в 2019 році в порівнянні з 2017 він збільшився на 3934,2 тис. грн , що у відсотковому вираженні сягнуло 12,36 %. Отже, можна зробити висновок, що підприємство поступово збільшує суму власного капіталу.

Таблиця 2.7 – Показники ефективності використання власного капіталу ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показник	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Коефіцієнт автономії	0,87	0,82	0,70	-0,17
Коефіцієнт фінансової залежності	1,15	1,22	1,42	0,27
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,99	0,88	0,70	-0,29
Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	0,15	0,22	0,40	0,25
Коефіцієнт фінансової стабільності	6,5	4,4	2,4	-4,1
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,6	0,95	0,72	-1,88
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1,8	0,09	0,02	-1,78

Проаналізувавши дані таблиці, можна зробити висновок, що коефіцієнт автономії протягом 2017-2019 років має динаміку до спаду, в 2017 році він мав значення 0,87, а вже в 2019 році 0,70, що на 0,17 в.п. менше. Це означає, що в 2017 році питома вага власного капіталу в структурі джерел фінансування становила 87%, а в 2019 році відповідно 70%. При цьому слід звернути увагу на те, що значення даного показника знаходиться в межах нормативного значення.

Щодо коефіцієнта фінансової залежності, то цей показник є оберненим до попереднього коефіцієнта і показує скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу, з 2017 року по 2019 даний показник відповідає нормативному значенню. В свою чергу коефіцієнт маневреності власних коштів показує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи, дані таблиці свідчать про те, що з 2017 по 2019 рік показник відповідає нормативному значенню та має динаміку зросту. Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу за період з 2017 по 2019 роки збільшився на 0,25 %.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує співвідношення власних та позикових коштів, в випадку ФГ "Натон" показник свідчить про те, що залучаються додаткові резерви підвищення ефективності за рахунок позикових коштів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу свідчить про те, наскільки масштаб діяльності підприємства забезпечується власним капіталом, в даному випадку показник має тенденцію спаду, що є негативним наслідком для підприємства. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. В період з 2017 по 2019 рік рентабельність власного капіталу зазнала негативних змін. Його значення зменшилося з 1,8 в 2017 році до 0,02 в 2019 році. Це означає, що в 2017 році на 1 грн. власного капіталу припадало 1,8 грн. чистого прибутку, а в 2019 році відповідно - 0,02 грн.

Слід зазначити, що власний капітал є основним джерелом власних оборотних коштів підприємства. В таблиці 2.8 узагальнено дані щодо динаміки власних оборотних коштів підприємства.

Таблиця 2.8 – Розрахунок власних оборотних коштів, ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення, 2017/2019 рр., +/-
	2017	2018	2019	
Власний капітал	31836,5	34967,6	35770,7	3934,2
Довгострокові зобов'язання	0	0,1	946	946
Необоротні активи	119,1	4101,2	10803,6	10684,5
Власні оборотні кошти	31717,4	30866,5	24967,1	-6750,3

Аналізуючи дані ФГ «Натон» ми бачимо, що власний капітал підприємства протягом 2017-2019 років зростає, що є позитивним явищем.

Найкращий показник довгострокових зобов'язань підприємство мало в 2017 – їх взагалі не було. В подальшому цей показник зростає, що говорить про здійснення підприємницької діяльності із залученням значних зобов'язань. Також зростають в динаміці як поточні зобов'язання, так і необоротні активи. Власні

оборотні кошти зменшуються, що є негативним явищем, адже значення показника скорочується, це свідчить про те, що в компанії недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності.

2.3 Шляхи збільшення власного капіталу ФГ «Натон»

Для того щоб здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства, ефективності виробництва всієї продукції недостатньо використовувати лише показники прибутку. Сума прибутку показує абсолютний ефект від діяльності підприємства без урахування використання ресурсів, а рентабельність в свою чергу характеризує міру цієї ефективності, дає можливість більш повно оцінити кінцеві результати діяльності підприємства, одним із найважливіших підсумкових показників, який фокусує результати всіх напрямків діяльності підприємства є рентабельність власного капіталу. Проведемо факторний аналіз даного показника на ФГ «Натон».

Таблиця 2.9 – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показники	Рік			Відхилення	
	2017	2018	2019	2019 р до 2017	2019 р до 2018
Чистий прибуток, тис. грн.	30163,0	3131,1	788,8	-29374,2	-2342,3
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	44034,4	31744,0	25617,9	-18416,5	-6126,1
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	21634,05	39746,5	46858,65	25224,6	7112,15
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	16755,0	33402,05	35369,15	18614,15	1967,1
Рентабельність реалізації за чистим прибутком, %	0,68	0,09	0,03	-0,65	-0,06
Оборотність активів	2,03	0,80	0,55	-1,48	-0,25
Коефіцієнт фін. залежності	1,29	1,19	1,32	0,03	0,13
Рентабельність власного капіталу, %	1,80	0,09	0,02	-1,78	-0,07

З даних таблиці ми бачимо, що рентабельність власного капіталу ФГ "Натон" у 2019 році по відношенню до 2017 року зменшилась на 1,78 % і на 0,07 % по відношенню до 2018 року. Цей спад був зумовлений дією трьох чинників:

а) за рахунок зміни рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком:

$$P_{BK}^{19\text{до}17}(\Delta Pp) = (\Delta Pp) \cdot O_a^{17} \cdot K_{\phi 3}^{17} = -0,65\% \cdot 2,03 \cdot 1,29 = -1,7\%$$

$$P_{BK}^{19\text{до}18}(\Delta Pp) = (\Delta Pp) \cdot O_a^{18} \cdot K_{\phi 3}^{18} = -0,06\% \cdot 0,80 \cdot 1,19 = -0,05\%, \quad (2.1)$$

Отже, зміна чистого прибутку на 1 гривню реалізації продукції призвела до зменшення рентабельності власного капіталу у 2019 році по відношенню до базисного 2017 року на -1,7%, а по відношенню до попереднього 2018 року на -0,05 %;

б) за рахунок зміни оборотності сукупних активів:

$$P_{BK}^{19\text{до}17}(\Delta O_a) = \Delta O_a \cdot P_p^{19} \cdot K_{\phi 3}^{17} = -1,48 \cdot 0,03\% \cdot 1,29 = -0,06\%,$$

$$P_{BK}^{19\text{до}18}(\Delta O_a) = \Delta O_a \cdot P_p^{19} \cdot K_{\phi 3}^{18} = -0,25 \cdot 0,03\% \cdot 1,19 = -0,08\%, \quad (2.2)$$

Зменшення оборотності сукупних активів за аналізований період призвело до спаду рівня рентабельності власного капіталу на 0,06% за період 2017-2019 років. Що стосується динаміки 2018-2019 років, то спад оборотності активів у даному періоді призвів до негативного результативного показника на -0,08%;

в) за рахунок зміни коефіцієнта фінансової залежності:

$$P_{BK}^{19\text{до}17}(\Delta K_{\phi 3}) = \Delta K_{\phi 3} \cdot P_p^{19} \cdot O_a^{19} = 0,03 \cdot 0,03\% \cdot 0,55 = 0,0005\%,$$

$$P_{BK}^{19\text{до}18}(\Delta K_{\phi 3}) = \Delta K_{\phi 3} \cdot P_p^{19} \cdot O_a^{19} = 0,13 \cdot 0,03\% \cdot 0,55 = 0,002\%, \quad (2.3)$$

Аналіз впливу останнього фактору – коефіцієнта фінансової залежності показав, що зростання даного коефіцієнта у 2019 році по відношенню до 2018

року на 0,13 пункти призвело до зростання рентабельності власного капіталу лише на 0,002 %, динаміка всього проаналізованого періоду 2017-2019 років показує, що за рахунок зростання коефіцієнту фінансової залежності на 0,03 пункти відбулося незначне зростання результативного показника лише на 0,0005%. Як свідчать наведені розрахунки, у 2019 році по відношенню до 2017 та 2018 років рентабельність власного капіталу практично не зросла, майже всі фактори мають від'ємне значення.

Основним показником діяльності підприємства є прибуток, точніше сума на яку зріс власний капітал підприємства за даний період у результаті його діяльності. Якщо показник буде зростати, то це буде мати позитивний вплив на збільшення власних фінансових ресурсів та на показники рентабельності діяльності підприємства.

Розрахуємо прогнозну суму прибутку. Вихідні дані для даного розрахунку знаходяться в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Дані для проведення розрахунку прогнозної суми валового прибутку ФГ «Натон» за 2017-2019 рр.

Показник	Символ	Значення	Розрахунок
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	S	25617,9	Звіт
2. Змінні витрати, тис. грн.	VC	20753,2	Звіт
3. Коефіцієнт змінних витрат	b	0,81	VC/S
4. Маржинальний дохід	MP	4864,7	S-VC
5. Коефіцієнт маржинального доходу	a	0,19	MP/S
6. Постійні витрати, тис. грн.	FC	3899,2	Звіт
7. Валовий прибуток, тис. грн.	PS	4864,7	Звіт
8. Операційний важіль	OL	1	MP/PS

В 2020 році підприємство ФГ «Натон» здійснили ряд змін, для того щоб отримати високі результати своєї діяльності, а саме розширили площі посіву, змінили постачальника сімен та добрива, ціни нового товару зменшилася, а якість покращилась. Також прогноуються зміни у фінансово-господарській діяльності

підприємства, а саме: збільшення виручки від реалізації на 5 %; зменшення змінних витрат на 7%; збільшення постійних витрат на 2072,4 тис. грн.; збільшення цін на продукцію на 10%.

Проведемо розрахунок прогнозованої суми валового прибутку за відповідними факторами.

Так, вплив збільшення виручки від реалізації на валовий прибуток (ΔS) може бути оцінений за формулою:

$$\Delta S = 0,05 \times 1 \times 4864,7 = 243,24 \text{ тис.грн,} \quad (2.4)$$

Таким чином, проведені розрахунки свідчать, що зростання виручки від реалізації призведе до збільшення валового прибутку на 2433,45 тис.грн.

Розрахунок впливу на валовий прибуток змінних видатків.

$$\Delta VC = 25617,9 * 0,05 * 0,07 = 89,66 \text{ тис.грн,} \quad (2.5)$$

Наступним показником для розрахунку є взаємозв'язок між зміною ціни на продукцію та валовим прибутком.

$$\Delta P = 25617,9 * 0,05 * 0,1 = 128,1 \text{ тис.грн,} \quad (2.6)$$

Планова сума валового прибутку визначається як сума всіх розрахованих факторів впливу.

$$PSp = 4864,7 + 243,24 + 89,66 + 128,1 = 5325,7 \text{ тис.грн,} \quad (2.7)$$

Розширення площі посіву, зміна постачальника сімен та добрив, призведе до зростання валового прибутку ФГ «Натон» на 461 тис.грн. Таким чином, прогнозна сума валового прибутку у плановому періоді складе 5325,7 тис.грн.

Можна зробити висновок, що змінивши площу посіву та матеріал для посіву на більш дешевший, але якісніший відбудуться позитивні зміни в показнику валового прибутку, власного капіталу та рентабельності підприємства.

ВИСНОВКИ

Дослідивши теоретичні та практичні аспекти формування власного капіталу підприємства можна зробити наступні висновки:

Узагальнивши різні думки вчених с приводу визначення власного капіталу ми дійшли до власної думки, що під власним капіталом слід розуміти власні фінансові джерела підприємства, які були авансовані в оборотні та необоротні активи для забезпечення ефективного функціонування підприємства на всіх етапах його життєвого циклу.

Власний капітал є одним з найважливіших показників і виконує наступні функції:

- 1) функція створення та введення в експлуатацію підприємства;
- 2) функція відповідальності та гарантії;
- 3) захисна функція;
- 4) функція фінансування та ліквідності;
- 5) основи для нарахування дивідендів та розподілу активів;
- 6) функція управління та контролю.

Проаналізувавши джерела формування власного капіталу підприємства, можемо сказати, що вони діляться на внутрішні та зовнішні. У внутрішніх джерелах створення власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, який залишається підприємству, а у зовнішніх створення власних фінансових ресурсів основне місце належить внескам засновників у затверджений (пайовий) капітал, а також випуску та продажу акцій акціонерних товариств. Але потрібно зазначити, що кожне із джерел має свої недоліки, та переваги.

Щодо структурних елементів власного капіталу та їх характеристики, тут слід зазначити, що до них належить статутний капітал, вилучений капітал, неоплачений капітал, додатковий вкладений капітал та пайовий капітал. Також необхідно звернути увагу на те, що в результаті діяльності підприємства

формується накопичений (зароблений) капітал, він поділяється на нерозподілений прибуток, резервний капітал та інший додатковий капітал.

Також система фінансової звітності використовує показники коригування, до них належать неоплачений капітал та вилучений капітал.

Аналізуючи показники, що характеризують стан та ефективність використання власного капіталу можемо зазначити, що у процесі управління власним капіталом проводити даний аналіз є досить важливим процесом, адже він є підґрунтям для виявлення напрямків підвищення рівня конкурентоспроможності та успішної діяльності підприємства. До показників належить: коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт співвідношення позикового капіталу і власного, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності власного капіталу. Дані показники дозволяють здійснити аналіз, щодо правильності та потреби використання власного капіталу.

Розглянувши характеристику фінансово господарської діяльності ФГ «Натон» можна зробити висновок, що підприємство створене і діє у відповідності до Закону України «Про фермерське господарство», Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України та інших законодавчих актів, фермерське господарство засноване для виробництва, виготовлення, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції на засадах підприємництва, здійснення інших видів діяльності, пов'язаних з аграрним виробництвом та дозволених законодавством України. Основними видами діяльності господарства є: вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний); розведення свійської птиці; допоміжна діяльність у рослинництві; оптова торгівля зерном, насінням і кормами для тварин. Продукція господарства реалізовується на всій території України.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ФГ «Натон» свідчать про те, що чистий дохід на підприємстві за період з 2017 по 2019 рік зменшився що є негативною тенденцією для підприємства. Показник собівартості

має нестабільну динаміку, чистий прибуток також має динаміку до скорочення, щодо середньорічної вартості активів, то даний показник зростає, середньоспискова чисельність працюючих свідчить про працевлаштування в період з 2017 по 2019 роки ще шести осіб. Загальна сума господарських засобів в 2019 році в порівнянні з 2017 зростає, в 2018 році придбали значну кількість основних засобів.

Щодо показників ліквідності ми можемо спостерігати у динаміці, що цей коефіцієнт зменшується і в 2018 та 2019 рр. не відповідає нормативному значенню, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт покриття знаходяться в межах нормативного значення, але з кожним роком поступово погіршуються.

Сума чистого оборотного капіталу, також має позитивне значення, але в динаміці погіршується. Дані показників рентабельності підприємства ФГ «Натон» свідчать про погіршення фінансового стану, майже за всіма групами показників. Структура власного капіталу підприємства ФГ «Натон» складається з зареєстрованого пайового капіталу, нерозподіленого прибутку та власного капіталу.

Проаналізувавши власні оборотні кошти ФГ «Натон», ми бачимо, що власний капітал підприємства протягом 2017-2019 років зростає, що є позитивним явищем. Найкращий показник довгострокових зобов'язань підприємство мало в 2017, також зростають в динаміці як поточні зобов'язання, так і необоротні активи. Власні оборотні кошти зменшуються, що є негативним явищем, адже значення показника скорочується, це свідчить про те, що в компанії недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності.

Розглянувши факторний аналіз рентабельності власного капіталу ФГ «Натон» можемо зазначити, що основною причиною зменшення рентабельності власного капіталу на підприємстві була зміна чистого прибутку. Але здійснивши розрахунок прогнозованої суми валового прибутку ФГ «Натон», можна свідчити про те, що, якщо розширити площі посіву та змінити матеріали для посіву, на більш дешевші, але якісніші можна досягти позитивних змін на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Садовська І.Б. Капітал-власність і капітал-функція в системі управлінського обліку: інституціональний підхід / І. Б. Садовська // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(2). – С. 220-232.
2. Куц Л. Л. Капітал підприємства: формування та використання: Опорний конспект лекцій / Л. Л. Куц. – Тернопіль, ТНЕУ, 2012. – 114с.
3. Отенко І. П. Фінансовий аналіз: навч. Посіб./ / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. –Кузнеця, 2015. – 156 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Облік використання прибутку підприємства / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: 2009. –360 с.
6. Голов С. Ф. Фінансовий та управлінський облік : навчальний посібник / С. Ф. Голов, В.І. Єфименко. –Київ, 1996.
7. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб / Н. В. Чебанова, Ю.А. Василенко. – Харків : Видавничий центр “Академія”, 2002.
8. Басова О. О. Оптимізація структури капіталу, основні напрямки та моделі / О. О. Басова, А. І. Левченко., 2013.
9. Литвин Б. М., Фінансовий аналіз: навч. посіб / Б. М Литвин. – Стельмах, 2008. –336 с.
10. Коваль Л. В. Власний капітал, облік та представлення в звітності, в контексті національних та міжнародних стандартів: збірник наукових праць / Л. В. Коваль, В. В. Горбатюк., 2013. –310–318 с.
11. Кушнір Т. В. Проблеми класифікації власного капіталу, напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації / Т. В. Кушнір. // Матеріали II Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. – Вінниця, 2016.– С. 309.
12. Про господарські товариства [Електронний ресурс]: Закон України від 06.02.2018 р. № 49. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.

13. П'ятак Т. В. Шляхи оптимізації структури капіталу: навчальний посібник / Т. В. П'ятак, А. Ю. Гальцов,, 2013. – с. 118– 127
14. Фурик В. Г. Фінанси підприємств / В. Г. Фурик, І. М, Кулик. – Вінниця, 2010 р
15. Волкова Н. А. Аналіз використання власного капіталу на підприємстві, глобальні та національні проблеми економіки / Н. А. Волкова, Т. В. Корнілова., 2016 р.
16. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М Поддєрьогін. – Київ : КНЕУ, 2005. – 535 с
17. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М.Боярко, О. В. Дейнека, Н. А. Дехтяр, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль, О.М. Пахненко. – Суми : СумДУ, 2016 р.
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : навч. посіб. / Н. М. Ткаченко. – Київ, 2003. — 784 с.
19. Постанова про порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності [Електронний ресурс] : Постанова від 25.05.2000 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-98-%D0%BF#Text>
20. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник для ВНЗ / С. Л. Лондар, О. В Тимошенко. – Вінниця: «Нова книга», 2011. – 384 с.
21. Бланк І.А. Основи фінансового менеджмента : навч. посіб. / І.А. Бланк. – Харків , 2016. – 156 с.
22. Павловська О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька.– Київ, 2008. –156 с.
23. Собко А. В. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : підручник / А. В. Собко, А. М. Кузьмінський. – Київ, 2002. – 260 с.
24. Герасимович А. М. Аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / А. М. Герасимович, М. Д. Алексєнко, І. М. Парасій-Вергуненко., 2014. – 599 с.
25. Бугай О. М. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в обліку власного капіталу підприємства : збірник матеріалів Всеукраїнської

- студентської науково практичної конференції / О. М. Бугай . –Київ, 2014. –С. 343—345.
26. Волков А. А. Фінанси підприємств: підручник / А. А. Влоков. – Київ, 2000.
27. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : монографія / С. Ф. Покропивний, 2001. – 321 с.
28. Нестеренко С. С. Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм власності / С. С. Нестеренко. – Харків, 2016. – 333 с.
29. Поддєрьогіна А. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А. М. Поддєрьогіна. – Київ, 2005.
30. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навчальний посібник / О. О. Терещенко. –Київ, 2006 р.
31. Бутинець Ф. Ф. Облік використання прибутку підприємства / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир. – 2009.
32. Павловська О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – Київ, 2008. – 25 с.
33. Нестеренко С. С. Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм / С. С. Нестеренко. – Київ: , 2015. – 368 с.
34. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчальнопрактичний посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П.Шилу, С.Б. Ільїна та ін.- К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с
35. Морозова М. С. Формування та використання резервного капіталу акціонерного товариства : навчальний посібник / М. С. Морозова. – Харків, 2016. – 356 с.
36. Поддєрьогіна А. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А. М. Поддєрьогіна, 2006. – 155 с.
37. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / В. О. Подольська, О. В. Яріш., 2007. – 488 с.
38. Кушнір Т. В. Оптимізація структури капіталу підприємства / Т. В. Кушнір,

- Н. А. Волкова. // Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. – 2015. –С. 84-87.
39. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 р. №436-IV – Харків. – 2003. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#>.
40. Корнілова Т. В. Шляхи удосконалення обліку власного капіталу : збірник магістерських науково-практичних статей. / Т. В. Корнілова, Н. А. Волкова., 2017. – 59–68 с.

ДОДАТКИ
ДОДАТОК А
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВЛАСНИЙ
КАПІТАЛ»

Таблиця А.1 – Методичні підходи до визначення поняття «власний капітал»

Автор	Методичний підхід
Шатило Н.В. [4].	власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з оподаткованого прибутку.
Проф. Бутинець Ф.Ф. [4].	власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів.
Левина В.С. [5].	власний капітал підприємства складається з вкладеного капіталу незалежно від джерел його отримання та накопичуваного прибутку.
Голов С.Ф., Єфименко В.І. [6].	власний капітал корпорації формується акціями, тобто коштами інвесторів (власників) в обмін на реалізовані їм акції
Чебанова Н.В., Василенко Ю.А [7].	власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без зазначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками), або суми реінвестованого чистого прибутку, нагромаджені протягом строку існування підприємства, а також дарчий капітал

ДОДАТОК Б
ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємства

Підприємство

Фермерське господарство "Натон"

Територія СУМСЬКА Дата(рік,місяць,число)

Організаційно правова форма госп за ЄДРПОУ

Фермерське господарство за КОАТУУ

Вид економічної діяльності Вирощування за КОПФГ

зернових культур (крім рису), бобових культур за КВЕД

і насіння олійних культур

Середня кількість працівників, осіб 50

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця Центральна, буд.89, с. ПОСТОЛЬНЕ, СУМСЬКИЙ РАЙОН, СУМСЬКА обл., 42324

Коди		
2018	01	01
34878603		
5924785400		
110		
01.11		

1. Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	138,0	119,1
первісна вартість	1011	305,1	354,7
Знос	1012	(167,1)	(235,6)
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	138,0	119,1
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4122,6	2453,2
у тому числі готова продукція	1103	3276,9	1058,7
Поточні біологічні активи	1110	-	4902,7

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2179,9	23436,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8,0	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	58,3	4738,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	3,3	988,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	36,3	83,0
Усього за розділом II	1195	6408,4	36602,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6546,4	36721,7
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1672,5	31835,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1673,5	31836,5
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	820,0
Поточна кредиторська заборгованість: за			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
Товари, роботи, послуги	1615	401,6	829,8

розрахунками з бюджетом	1620	118,4	2712,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3,0	9,7
розрахунками з оплати праці	1630	6,0	23,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4343,9	489,4
Усього за розділом III	1695	4872,9	4885,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	6546,4	36721,7

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Підприємство

Фермерське господарство "Натон" _____

Територія СУМСЬКА _____ Дата(рік,місяць,число)

Організаційно правова форма госп за ЄДРПОУ

Фермерське господарство за КОАТУУ

Вид економічної діяльності Вирощування за КОПФГзернових культур (крім рису), бобових культур за КВЕДі насіння олійних культур

Середня кількість працівників, осіб _____ 72 _____

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком _____

Адреса, телефон вулиця Центральна, буд.89, с. ПОСТОЛЬНЕ, СУМСЬКИЙ РАЙОН,СУМСЬКА обл., 42324

Коди		
2019	01	01
34878603		
5924785400		
110		
01.11		

1. Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	119,1	4101,2
первісна вартість	1011	354,7	4596,0
Знос	1012	(235,6)	(494,8)
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	119,1	4101,2
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2453,2	6974,5
у тому числі готова продукція	1103	1058,7	2066,0
Поточні біологічні активи	1110	4902,7	3923,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	23436,2	20227,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	332,7

у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4738,7	5915,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	988,8	1265,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	83,0	31,4
Усього за розділом II	1195	36602,6	38670,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	36721,7	42771,3
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31835,5	34966,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	31836,5	34967,6
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	-	0,1
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	820,0	4485,7
Поточна кредиторська заборгованість: за			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	829,8	1745,0
розрахунками з бюджетом	1620	2712,4	100,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	9,7	9,4

розрахунками з оплати праці	1630	23,9	36,3
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	489,4	1426,9
Усього за розділом III	1695	4885,2	7803,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	36721,7	42771,3

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

суб'єкта малого підприємства

Підприємство

Фермерське господарство "Натон" _____

Територія СУМСЬКА _____ Дата(рік,місяць,число)

Організаційно правова форма госп за ЄДРПОУ

Фермерське господарство за КОАТУУ

Вид економічної діяльності Вирощування за КОПФГ

зернових культур (крім рису), бобових культур за КВЕД

і насіння олійних культур

Середня кількість працівників, осіб _____ 101 _____

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком _____

Адреса, телефон вулиця Центральна, буд.89, с. ПОСТОЛЬНЕ, СУМСЬКИЙ РАЙОН,

СУМСЬКА обл., 42324

Коди		
2020	01	01
34878603		
5924785400		
110		
01.11		

1. Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	808,7
Основні засоби:	1010	4101,2	9994,9
первісна вартість	1011	4596,0	11870,9
знос	1012	(494,8)	(1876,0)
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4101,2	10803,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	6974,5	22608,2
у тому числі готова продукція	1103	2066,0	15601,8
Поточні біологічні активи	1110	3923,0	3164,5
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	20227,4	9322,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	332,7	2290,5

у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5915,5	1142,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1265,6	1429,5
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	31,4	184,9
Усього за розділом II	1195	38670,1	40142,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	42771,3	50946,0
	Код рядка		
Пасив			
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	34966,6	35769,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	34967,6	35770,7
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	0,1	946,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	4485,7	3361,0
Поточна кредиторська заборгованість: за			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1745,0	3768,9
розрахунками з бюджетом	1620	100,3	171,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-

розрахунками зі страхування	1625	9,4	15,2
розрахунками з оплати праці	1630	36,3	59,6
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1426,9	6853,4
Усього за розділом III	1695	7803,6	14229,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	42771,3	50946,0

ДОДАТОК В
ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

Звіт про фінансовий стан за 2017 р.

Форма № 2 -м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44034,4	5522,8
Інші операційні доходи	2120	3226,3	533,1
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	47260,7	6055,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15270,9)	(3295,5)
Інші операційні витрати	2180	(1826,8)	(224,4)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(17097,7)	(3519,9)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	30163,0	2536,0
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток)	2350	30163,0	2536,0

Звіт про фінансовий стан за 2018 р.

Форма № 2 -м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	31744,0	44034,4
Інші операційні доходи	2120	4172,2	3226,3
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	35916,2	47260,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(28755,5)	(15270,9)
Інші операційні витрати	2180	(3400,5)	(1826,8)
Інші витрати	2270	(629,1)	(-)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(32785,1)	(17097,7)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	3131,1	30163,0
Податок на прибуток	2300	-	-
Чистий прибуток (збиток)	2350	3131,1	30163,0

Звіт про фінансовий стан за 2019 р.

Форма № 2 -м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	25617,9	31744,0
Інші операційні доходи	2120	381,3	4172,2
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000+2120+2240)	2280	25999,2	35916,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(20753,2)	(28755,5)
Інші операційні витрати	2180	(3899,2)	(3400,5)
Інші витрати	2270	(558,0)	(629,1)
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(25210,4)	(32785,1)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	788,8	3131,1
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток)	2350	788,8	3131,1